

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf.II.20.765/2016/4. szám

A Debreceni Ítéltábla az elsőfokú eljárásban személyesen eljáró, a másodfokú eljárásban dr. ... pártfogó ügyvéd (cím) által képviselt felperes neve (cím) felperesnek - az Országos Bírósági Hivatal (cím) által képviselt Debreceni Törvényszék (cím) alperes ellen bírósági jogkörben okozott kár megfizetése iránt indított perében a Miskolci Törvényszék 10.P.22.067/2015/31. sorszámú ítélete ellen a felperes 36. sorszám alatt benyújtott fellebbezése folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

ítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatja, mellőzi a felperes kötelezését az alperes javára perköltség, az államnak eljárási illeték fizetésére, egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyja.

A felperes pártfogó ügyvédjének a díját az állam viseli.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás

A felperes által a Budapest Környéki Törvényszéken 25.P.20.258/2014. szám alatt előterjesztett kereset tárgyában az eljárás lefolytatására a Kúria Pkk.V.24.721/2014/2. sorszámú végzésével a Debreceni Törvényszéket (a továbbiakban: alperes) jelölte ki. Az alperes a hozzá 2014. július 7-én érkezett, 6.P.21.003/2014. számon lajstromozott perben a 2014. július 10-én hozott végzésével felhívta a felperest és megkereste a Pest Megyei Kormányhivatal C.-i Járási Hivatal Járási Gyámhivatalát is annak tisztázása végett, hogy a felperes áll-e gondnokság alatt, avagy van-e folyamatban ilyen eljárás. 2014. augusztus 14-én a gyámhivatal tájékoztatta az alperest, hogy a felperes nem áll gondnokság alatt.

A felperes a 2014. augusztus 14-én érkezett beadványában feljelentést tett az ügye intézésére kijelölt bíró ellen. Úgy nyilatkozott, hogy nincs folyamatban ellene gondnoksági eljárás. 2014. augusztus 18-án a bíró a feljelentésre hivatkozással kizárási okot jelentett be. Az ügy intézésére kijelölt másik bíró 2014. október 10-én hozott 9. sorszámú végzésével a felperest felhívta annak közlésére, hogy a Pest Megyei Kormányhivatal V.-i Járási Hivatal Járási Gyámhivatala tájékoztatása szerint a M.-i Járásbíróságon az ellene folyamatban lévő eljárás milyen szakaszban van, s ha elmeorvos-szakértői vélemény vagy ügydöntő határozat született, úgy azt is csatolja.

A felperes 2014. november 18-án 10. sorszám alatt előterjesztett beadványában az új bíróval szemben is feljelentést, az alperessel szemben kizárási indítványt terjesztett elő. A Pp. 124. §-a alapján indítványozta a **m.-i** és **n.-i** bíróságok megkeresését annak közlése iránt, hogy van-e vele

szemben gondnokság alá helyezési per folyamatban, ő maga nemlegesen nyilatkozott. Irat beszerzését indítványozta a Központi Nyomozó Főügyészségtől, az I. rendű alperestől és további alpereseket vont perbe, XII. rendű alperesként az alperest is.

A Debreceni Ítéltábla 2015. január 13-án hozott Pkk.II.20.887/2014/2. sorszámú végzésével a Debreceni Törvényszék kizárását megtagadta. Az indokolása szerint a felperes az elfogultsági bejelentését arra alapította, hogy az ügyében eljáró bírók a gondnokság alá helyezéssel kapcsolatban felszólították nyilatkozattételre, holott eziránt hivatalból kellett volna tudakozódniuk. A felperes kifogásában felhozottak az alperes, az összes bírójának kizárását megalapozó tényként, kizárási okként nem fogadhatóak el és nem alkalmasak az elfogultság megállapítására. Az eljáró bíró igazgatási úton kijelölhető. Megjegyezte azt is, hogy az alperes perbevonása meg nem engedett keresetkiterjesztés.

Az alperes 2015. április 7-én hozott 13. sorszámú végzésével megkereste a **M.-i** és a **N.-i** Járásbíróságot annak közlése érdekében, hogy a felperes gondnoksági pere folyamatban van-e, amennyiben jogerősen befejeződött, a határozat megküldésével közöljék a gondnok személyét. 2015. április 21. és 24. napján mindkét bíróság nemlegesen válaszolt. Az alperes 2015. június 2-án felhívta a felperest a gondnokságával kapcsolatos tények bejelentésére.

A felperes 2015. június 8-án a 17. sorszámú beadványában úgy nyilatkozott, hogy az ellene gondnokság alá helyezés iránt folyamatban lévő perben a **C.-i**, a **M.-i**, a **N.-i**, majd ismételtén a **M.-i** Járásbíróság elfogultságot jelentette be, melyre tekintettel az eljárás a **B.** Járásbíróság előtt 8.P.20.327/2015. szám alatt van folyamatban. Bizonyítási indítványokat is előterjesztett. Kérte a VII. rendű alperes megnyilatkoztatását, a Központi Nyomozó Főügyészség megkeresését, az I. rendű alperesnél indított szerzői jogi perben keletkezett tárgyalási jegyzőkönyvek beszerzését, a Veszprém Megyei Főügyészség „tanúkenti meghallgatását”, a 18. sorszámú beadványában a **C.-i** Ör- és Járőrszolgálat iratának beszerzését.

Az alperes a 2015. július 7-én hozott 20. sorszámú végzéssel a keresetváltoztatásra tekintettel a felperest hiánypótlásra hívta fel, 21. sorszám alatt a **B.** Járásbíróságot kereste meg a gondnokság alá helyezési perrel kapcsolatban. 2015. augusztus 3-án a **B.** Járásbíróság a 8.P.20.327/2015/25/I. sorszám alatti végzésével arról tájékoztatta, hogy a gondnokság alá helyezési per folyamatban van.

A felperes 22. sorszám alatt az alperes elnökével szemben is feljelentést terjesztett elő, s valamennyi bírójával szemben ismét elfogultsági kifogást jelentett be. A Debreceni Ítéltábla a P.21.003/2014. szám alatt indult per elbírálására a Pkk.II.20.570/2015/4. sorszámú végzéssel kijelölte a Nyíregyházi Törvényszéket.

A felperes az alperes előtt a P.21.003/2014. szám alatt indult perben 2014. november 18-án XII. rendű alperesként vonta perbe az alperest is. Az 5.P.20.999/2015. számon lajstromozott perben az eljárás lefolytatására a Debreceni Ítéltábla a Pkk.II.20.487/2015/2. sorszámú végzésével a Miskolci Törvényszéket jelölte ki.

A felperes a keresetében az alperest 500 000 forint kártérítés megfizetésére kérte kötelezni arra hivatkozással, hogy az 5.P.21.003/2014. szám alatt folyamatban volt perében megsértette a tisztességes eljáráshoz fűződő jogát. A terhére róta, hogy nem teljesítette a bizonyítási indítványait, szükségtelenül tudakozódott a vele szemben indult gondnokság alá helyezési eljárásokról, holott ítélet a gondnokság alá helyezési ügyében nem született. Nem teljesült a kontradiktórius eljárás

alapkövetelménye a nyilatkozatainak előterjesztésekor, emiatt kényszerült két alkalommal is elfogultsági bejelentésre, hiszen „nem tette dolgát a bíróság”.

Az alperes az ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Az indokai szerint a szabad bizonyítási rendszer deklarált elvéből következően a fél bizonyítási indítványához a bíróság nincs kötve, a bizonyítás mellőzése nem jogellenes.

Az elsőfokú bíróság az ítéletével a keresetet elutasította. Kötelezte a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 1 000 forint perköltséget, az államnak 30 000 forint eljárási illetéket. Az indokolásában rögzítette, hogy a keresetről, arra figyelemmel, hogy annak tárgya a Budapest Környéki Törvényszéken indult perben az alperes 2014. július 7-ét követő eljárása volt, az ekkor hatályos Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (továbbiakban: Pp.) és a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény alkalmazandó. A Pp. 2. § (1) és (3) bekezdése felhívásával, a Nyíregyházi Törvényszéktől beszerezett irat alapján jogalap hiányában a kereset alaptalanságát állapította meg.

Az indokolása szerint állást foglalnia abban a kérdésben kellett, hogy sérült-e a felperes tisztességes, a kontradiktórius eljáráshoz fűződő joga azzal, hogy a megkeresések iránti bizonyítási indítványait az alperes nem fogantatosította, és a cselekvőképességének vizsgálata körében bíróságokat keresett meg annak tisztázása érdekében, hogy van-e, volt-e gondnokság alá helyezési eljárás folyamatban. A Pp. 3. § (3) és (5), a 163. § (1) és az 50. § (1) bekezdés felhívásával megállapította, hogy a felperes perbeli cselekvőképességével kapcsolatosan felmerült kételye folytán az alperes a bíróságot és a gyámhivatalt hivatalból megkereshette. A felperes perbeli cselekvőképességének a tisztázását követően kerülhetett csak olyan helyzetbe, hogy miután a keresetlevél tárgyalás kitűzésére alkalmassá válik, a bizonyítási terhet kiozsza, majd az e mederben megszabott indokolt bizonyítási indítványokat fogantatosítsa a Pp. 3. § (3) bekezdésében meghatározott alapelv érvényesítése véget a Pp. 141. § (2) és (6) bekezdésére való figyelmeztetés mellett. Az alperes az előtte folyamatban volt eljárásban ugyanakkor az elfogultsági bejelentések intézésén túl csupán a felperest a keresetlevele hiányainak a pótlásra felhívó végzéseket hozott, a keresetlevél tárgyalás kitűzésére még nem volt alkalmas. Ilyen módon az alperes nem fejtett ki jogellenes magatartást a gondnokság alá helyezés tényével kapcsolatos megkeresésekkel és a felperes indítványainak nem teljesítésével. Mindezekből az is következik, hogy nem sérült a kontradiktórius eljárás követelménye sem, hiszen a Pp. 3. § (6) bekezdés azt jelenti, hogy a bíróság köteles gondoskodni arról, hogy a felek minden, az eljárás során előterjesztett kérelmet, jognyilatkozatot, valamint a bírósághoz benyújtott iratot megismerhessenek és azokra a törvény által előírt határidőn belül nyilatkozhassanak. Jogellenesség hiányában a felperes tisztességes eljáráshoz fűződő joga nem sérült.

A perköltség viseléséről a pereszes felperes terhére a tárgyi illetékfeljegyzési jogra, és 500 000 forint pertárgyértékre tekintettel a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet (a továbbiakban: Kmr.) 13. § (2) bekezdése szerint határozott. A tárgyaláson meg nem jelent alperes javára perköltségként az írásbeli beadványával kapcsolatban 1 000 forint postázási költséget állapított meg.

A felperes a fellebbezésében az elsőfokú bíróság ítéletének a keresete szerinti megváltoztatását, másodlagosan a Pp. 252. § (2)-(3) bekezdése alapján a hatályon kívül helyezését kérte. Az indokai szerint a tisztességes eljáráshoz való jogának a megsértését bizonyítja az, hogy az alperes a Miskolci Törvényszék 2015. november 16-i felhívására az iratokat nem küldte meg arra hivatkozással, hogy nála csak pótboríték van. Az ellenkérelmét is csak 2016. február 26-án küldte meg. Az alperes a tárgyalások egyikén sem vonta kétségbe a perbeli cselekvőképességét, ezért az elsőfokú bíróság alaptalanul hivatkozott a Pp. 50. § (1) bekezdésére, az abban foglaltaknak a felperes viszonylatában semmilyen alapja nem volt, ahogyan a gondnokság alá helyezési pernek sem.

Az alperes a fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását indítványozta.

A fellebbezés nem alapos.

Az ítélet tábla a Pp. 256/A. § (1) bekezdés f) pontja alapján az ítélet ellen irányuló fellebbezést tárgyaláson kívül bírálta el, miután megítélése szerint az ügy eldöntése tárgyaláson kívül is lehetséges volt és a Pp. 256/A. § (3) bekezdés alapján a felek nem kérték a tárgyalást tartását.

A felperes másodlagos, az érdemi felülvizsgálatot kizáró fellebbezési kérelmét lényeges eljárási szabálysértés, a bizonyítási eljárás nagy terjedelmű vagy teljes megismétlésének, illetve kiegészítésének szükségessége hiányában alaptalannak találta, a Pp. 252. § (2)-(3) bekezdése szerinti döntés meghozatalának nem volt törvényes indoka.

Az ítélet tábla a Pp. 253. § (1) bekezdés alapján az ügy érdemében határozott. Az elsőfokú bíróság által a releváns keretben feltárt és helyesen megállapított tényállást ítélezése alapjául elfogadta, az érdemi döntésével egyetértett, a jogi indokait teljes körben osztotta.

Az indokolás szükségtelen megismétlését mellőzve azt az ítélet tábla a fellebbezési érvek értékelése kapcsán egészítette ki a következőkkel:

A per tárgya az alperes elsőfokú bíróságként történt eljárása a felperes P.21.003/2014. számú ügyében a Nyíregyházi Törvényszék kijelöléséig. Ezért semmilyen jelentőséggel nem bírnak a fellebbezésnek azok az érvei, amelyek az alperes, 2014. november 18-át követően már mint peres fél jelen perbeli magatartását, a Debreceni Ítélet tábla a Pkk.II.20.487/2015/2. sorszámú végzésével kijelölt elsőfokú bíróság előtt 2015. augusztus 15-én folytatódó perben az alpereskénti eljárását érintik, illetve kifogásolják.

Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés alapján mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el. Ebből következően a Pp. 2. § (1) bekezdésében foglalt három igazságszolgáltatási alapelv, a jogviták elbírálásához való jog (a bírósághoz fordulás joga), a tisztességes eljáráshoz és a jogviták ésszerű időn belül történő befejezéshez való jog alapjogi természetű.

A tisztességes eljáráshoz való jog tartalmát kitöltő ún. részjogosítványok különösen: a bírósághoz fordulás joga, a tárgyalás tisztességesége, a tárgyalás nyilvánosságának és a bírói döntés nyilvános kihirdetésének a követelménye, törvény által létrehozott bíróság, a bírói függetlenség és pártatlanság kívánalma, továbbá az ésszerű időn belüli elbírálás. (8/2015. (IV. 17.) AB határozat [63]).

Kétségtelen tény, hogy a Pp. eljárási szabályai általánosságban megfelelnek a tisztességes eljárás alaptörvényi követelményének (34/2014. (XI.14.) AB határozat [143]). Ebből következően a bíróság perrendszerű eljárása nem minősülhet tisztességtelennek. A normaszegés minden kártérítési felelősségi tényállásnak szükségszerű eleme, a kártérítési felelősséget pozitív, vagy negatív tartalmú jogi normában lefektetett kötelezettség megszegése keletkeztet. A tisztességes eljáráshoz (fair trial) való alapvető jog lényege az alkotmányos jelentőségű eljárási szabályok érvényesülése. Az, hogy a bíróság a fél ügyét tisztességes eljárás során bírálta-e el, az eljárás perrendszerű, a felet a polgári

perben illető eljárási jogok biztosítása mellett történt lefolytatásának a vizsgálatával határozható meg.

A felperes perbeli cselekvőképességének hivatalbóli vizsgálatának az eljárásjogi jelentősége abban állt, hogy a perben személyesen csak abban az esetben járhatott el a Pp. 49. § (1) bekezdés a) és b) pont alapján, ha a polgári jog szabályai szerint teljes cselekvőképességgel rendelkezik, vagy ha olyan cselekvőképességében részlegesen korlátozott, akinek a polgári jog szabályai szerinti cselekvőképessége a per tárgyára, illetve a perbeli eljárási cselekményekre kiterjedő hatállyal nincs korlátozva.

E rendelkezés szerint csak az a cselekvőképességében részlegesen korlátozott nagykorú személy léphet fel önállóan a perében, akinek a per tárgyára, illetve a perbeli eljárási cselekményekre kiterjedő hatállyal (pl. notórius pereskedő) cselekvőképessége nincs korlátozva.

Az elsőfokú bíróság által helyesen felhívott Pp. 50. § (1) bekezdés alapján az alperesnek, mint a felperes ügyében 2014. július 7-étől eljáró elsőfokú bíróságnak hivatalból kellett vizsgálnia a felperes perbeli cselekvőképességét. Aziránt ugyanis alappal merült fel kétsége, mert a Pest Megyei Kormányhivatal V.-i Járási Hivatal Járási Gyámhivatala a 2014. május 22-én keltezett tájékoztatása szerint a felperessel szemben 2014. január 28-án keresetet nyújtott be a **C.-i** Járásbíróságon cselekvőképességet korlátozó gondnokság alá helyezése iránt. A kereseti kérelem indokai szerint paranoia elmebetegség véleményezhető, mely tartalmánál fogva perlekedési tébolynak minősíthető. Ügyei viteléhez szükséges belátási képessége állandó jelleggel, tartósan, nagymértékben csökkent.

A Budapest Környéki Törvényszék a 9.Pkk.50.360/214/3. sorszámú végzésével a **C.-i** Járásbíróságot kizárta, és eljáró bírósággént a **M.-i** Járásbíróságot jelölte ki, majd a per a **B.** Járásbíróság előtt 8.P.20.327/2015. szám alatt folytatódott. A felperes 2014. november 18-án, a 10. sorszámú beadványában maga is indítványozta a bíróságok megkeresését annak közlése iránt, hogy van-e vele szemben gondnokság alá helyezési per folyamatban.

A törvényes képviselő esetén a fél által személyesen előterjesztett kereset érdemben nem tárgyalható: a Pp. 49. § (2) bekezdés alapján ha a félnek nincs perbeli cselekvőképessége, nevében törvényes képviselője jár el. Törvényes képviselő hiányában a fél részére a bíróság az ellenfél kérelmére ügygondnokot (74. §) rendel. Ha a fél a cselekvőképességét a per alatt veszti el, a Pp. 111. § (2) bekezdés alapján az eljárás a részére kirendelt törvényes képviselő személyének a bejelentéséig félbeszakad. Ha pedig a fél törvényes képviselőjét mellőzték, a Pp. 157. § b) pontja alapján a bíróság a pert köteles a 158. § (1) bekezdés alapján az eljárás bármely szakában hivatalból megszüntetni.

Az alperes az előtte P.21.003/2014. szám alatt a Nyíregyházi Törvényszék kijelöléséig folyt perben a felperes perbeli cselekvőképességének hivatalbóli vizsgálatára vonatkozó törvényi kötelezettségének tett eleget. A per tárgyalási szakba nem jutott, ezért a kereset érdemi tárgyalása során foganatosítható bizonyítás elmaradása a terhére nem róható. Annak pedig nincs jele, hogy az alperes eljárása más módon tisztességtelen volt, ilyenre a felperes sem hivatkozott.

Az ítéletábra rámutat arra is, hogy a bizonyítás mellőzése olyan eljárási hiba, amely mind a fellebbezési, mind a felülvizsgálati eljárásban hivatkozható és az ott érvényesülő kasszációs-revíziós elvnek megfelelően - a Nyíregyházi Törvényszék előtt folytatódó perben - orvosolható. E körülmény pedig kizárja a félnek a Pp. 2. § (3) bekezdése alapján történő igényérvényesítését.

Az ítéletábra ezért egyetértett az elsőfokú bíróság azon jogkövetkeztetésével, hogy az előzményi perben a felperesnek a tisztességes eljáráshoz való eljárási joga nem sérült. Az alperes perrendszertől eljárása folytán a felperes az alapvető jogait ért sérelem hiányában megalapozatlan a Pp. 2. § (3) bekezdése alapján érvényesíthető sérelemdíj, vagy kártérítés iránti igényét. Ezért jogalap hiányában nem kellett azt vizsgálni, hogy a felperesnek a pere tisztességes lefolytatásához való joga megsértésével okozati összefüggésben (mintegy következménykárként) felmerült-e vagyoni kára.

Annyiban alapos a felperes fellebbezése, hogy az alperes részére perköltség nem volt megállapítható.

Az alperes perbeli képviselét az Országos Bírósági Hivatal meghatalmazással, a Jogi Képviselési Osztálya, annak ügyintézője útján látta el [a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 86. § (3) bekezdés b) pont, 6/2014. (IV.30.) OBH utasítás (a bíróságok perbeli képviseléről szóló szabályzatról) 4. § (1) és (3) bekezdés, 1/2016. Közigazgatási-munkaügyi-polgári jogegységi határozat a jogi személy bíróság törvényes képviselőjéről]. A Pp. 75. § (3) bekezdés alapján a meghatalmazott, illetőleg a fél részére munkadíj nem állapítható meg, de igényt tarthat az útiköltség, valamint a bíróság előtt való megjelenéssel szükségképpen felmerült keresetkiesés megtérítésére. Az alperes oldalán az elsőfokú eljárásban a bíróság előtt való megjelenése hiányában költség nem merült fel.

Az elsőfokú bíróság a felperes részére a 38. sorszámú végzésével engedett személyes költségmentesség hatálya a Pp. 86. § (2), a Kmr. 5. § (5) és a 10. § (3) bekezdés alapján az eljárás megindítását követően előterjesztett kérelem esetén nem terjed ki az eljárásnak az engedélyezés előtti szakaszára. Ez azt jelenti, hogy a pereszes felet a számára később engedett költségmentesség nem mentesíti azon költségektől a megfizetése alól, amelynek a viseléséről a bíróság már jogerősen döntött. A költség viselése ugyanis a felet csak jogerős és végrehajtható bírósági határozat alapján terheli. Amennyiben az ilyen határozat meghozatalakor, azaz a viselés kérdésében a végleges döntés időpontjában a fél mentes a viselés alól, megfizetésére, megtérítésére nem kötelezhető (BH1992. 110.). Ezért a pereszes felperest az Ükr. 13. § (1) bekezdés alapján az ítéletábra nem kötelezhette a meg nem fizetett elsőfokú eljárási illeték megtérítésére.

Az ítéletábra a fent kifejtett indokai alapján a fellebbezés érveinek az értékelésével az elsőfokú bíróság érdemi döntését érintően jogszabálysértést nem állapított meg.

Az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdés alapján részben megváltoztatta, mellőzte a felperes kötelezését az alperes javára perköltség fizetésére, és az államnak az elsőfokú eljárási illeték megtérítésére, egyebekben, az érdemet illetően, az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.

A költségmentes felperes az Ükr. 13. § (1) bekezdés szerint a meg nem fizetett fellebbezési illeték megfizetésére sem volt kötelezhető, a 14. § értelmében az így meg nem térülő költséget és a Pp. 84. § (1) bekezdés d) pont alapján a pártfogó ügyvédjének a fellebbezési eljárásban felmerült díját is az állam viseli.

D e b r e c e n, 2016. november 15.

Dr. Csiki Péter s.k. a tanács elnöke, Dr. Kocsis Ottilia s.k. előadó bíró, Dr. Veszprémy Zoltán s.k. bíró

A kiadmány hitelével:

- kiadó -